

Dôvodová správa

Integrovaný regionálny operačný program (IROP) pre obdobie 2014 - 2020 má byť v rámci Partnerskej dohody SR komplementárnym podporným operačným programom k ostatným sektorovým operačným programom, pretože svojimi aktivitami má kontinuálne nadväzovať na rozvojové projekty a vytvárať predpoklady pre zlepšenie kvality života obyvateľov SR, ako jedného z faktorov hospodárskeho rastu. Aby sa predišlo prílišnej tematickej a územnej rozdrobenosti prostriedkov má IROP realizovať svoje aktivity cez **Regionálne integrované územné stratégie na úrovni NUTS III (RIÚS)**. Takže IROP bude pozostávať z 8 RIÚS 8 URM (Udržateľný rozvoj miest, platí len pre krajské mestá).

Koncom septembra 2014 riadiaci orgán, Ministerstvo pôdohospodárstva SR, prerokoval v Bruseli na technickej úrovni pripomienky Európskej komisie k 6 verzii IROP. Podľa spätnej väzby je potrebné zo strany riadiaceho orgánu nanovo prepracovať investičné priority u prioritných oblastí č. 1 a č. 4. Predpokladaný termín ukončenia negociácií s Európskou komisiou k týmto prioritným oblastiam je podľa odhadu riadiaceho orgánu december 2014. Všeobecne však bolo na rokovaní v septembri konštatované, že IROP v súčasnej podobe je veľmi nepresný, chýbajú indikátory výsledku definujúce konkrétnejšie výkonnostné rámce. Dôvodom je neexistencia RIÚS a URM, ktoré by už podrobnejšie definovali alokácie a výstupy z jednotlivých opatrení. Riadiaci orgán na rokovaní prisľúbil dodanie RIÚS v čo najskoršom termíne. Európska komisia si praje proces podrobne sledovať, keďže od neho závisí úspech celého IROP. Z toho dôvodu by chcela vidieť už aj pracovné verzie RIÚS a nielen ich finálne verzie.

V mesiaci október 2014 bola podpísaná Dohoda o spolupráci medzi Mestom Košice a Košickým samosprávnym krajom. Podľa uvedenej Dohody o spolupráci RIÚS KSK budú tvoriť dve funkčné územia: funkčné územie Mesta Košice (zastúpené samosprávami Košice, Trebejov, Sokol, Družstevná pri Hornáde, Kostolany nad Hornádom, Budimír, Vajkovce, Rozhanovce, Beniakovce, Nižný Klátov, Hrašovík, Košické Olšany, Bukovec, Baška, Sady nad Torysou, Malá Ida, Košická Polianka, Vyšná Hutka, Nižná Hutka, Veľká Ida, Kokšov - Bakša, Valaliky, Haniska, Geča, Čaňa, Sokolany, Seňa, Bočiar, Belža, Kechnec, Milhost') a funkčné územie KSK zastúpené samosprávami mimo uvedeného funkčného územia Mesta Košice. Pre funkčné územie Mesta Košice bude v zmysle podmienok IROP spracovaná stratégia pre Udržateľný rozvoj miest (URM), ktorá bude súčasťou stratégie RIÚS spracovanej pre funkčné územie KSK. Zároveň sa strany dohody dohodli na prerozdelení alokácie vyčlenenej v IROP pre RIÚS KSK, pričom kritériom na prerozdelenie alokácií bol stanovený počet obyvateľov pripadajúci na mestské funkčné územie mesta Košice v pomere k celkovému počtu obyvateľov funkčného územia KSK. Podľa stanoveného kritéria na URM pripadne **35 %** alokovaných finančných prostriedkov z prostriedkov určených pre RIÚS KSK. Podľa predbežného návrhu alokácie v IROP pripadne na RIÚS KSK okolo 140 mil. Eur, z toho podľa dohody 49 mil. Eur na funkčné územie Mesta Košice (URM) a 91 mil. Eur na funkčné územie KSK (RIÚS). Predmetom dohody je aj zriadenie spoločnej rady **Partnerstvo pre RIÚS**.

Partnerstvo pre RIÚS by malo byť výkonným orgánom, ktorý bude prijímať rozhodnutia a bude niesť zodpovednosť za celý proces prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia RIÚS. Vzhľadom k zaisteniu funkčnosti by Partnerstvo pre RIÚS malo mať cca. 30 - 50 členov. Partnerstvo nebude mať právnu subjektivitu, subjekty zapojené do Partnerstva budú viazané zmluvou o spolupráci, ktorá bude definovať úlohy partnerov. Hlavné úlohy sú nasledovné:

- spolupráca na tvorbe RIÚS, dodržiavanie harmonogramu spracovania RIÚS a spôsob zaistenia jeho dodržiavania,
- schválenie dokumentu RIÚS,
- riešenie sporov, konfliktov a nezrovnalostí tak, aby RIÚS predstavoval skutočný konsenzus a všeobecne uznávanú víziu rozvoja územia,
- výber a schválenie projektov akčného plánu RIÚS,
- schválenie výročných správ, monitorovacích správ a správ z hodnotení RIÚS,
- účasť a schvaľovanie revízií RIÚS.

Partnerstvo pre RIÚS má predstavovať zoskupenie kľúčových sociálno-ekonomických partnerov na úrovni Košického kraja, vo veciach udržateľného mestského rozvoja na úrovni funkčnej oblasti mesta Košice za účelom spoločne prijímať rozhodnutia vo vzťahu k RIÚS. K dnešnému dňu nemáme k dispozícii zo strany riadiaceho orgánu odsúhlasené znenie štatútu a rokovacieho poriadku Partnerstva pre RIÚS. Podľa predbežných návrhov oboch dokumentov partnerstvo pre RIÚS vykonáva nasledovné úlohy:

- a. volí a odvoláva svojho predsedu a podpredsedu,
- b. rokuje o návrhoch RIÚS predložených zo strany Orgánu pre koordináciu RIÚS, formuluje pripomienky a spolupracuje s Orgánom pre koordináciu UMR za účelom vyriešenia vznesených pripomienok a za účelom dosiahnutia dohody o znení RIÚS alebo jej aktualizácii,
- c. schvaľuje RIÚS po jej predložení zo strany Orgánu pre koordináciu RIÚS,
- d. schvaľuje hodnotiacu správu k projektovému zámeru v rámci konania o projektovom zámere v zmysle platnej legislatívy SR a platnej programovej a riadiacej dokumentácie, vrátane Metodiky pre prípravu a realizáciu regionálnej integrovanej územnej stratégie v platnom znení,
- e. odporúča projektové zámery pre účely podania žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na základe ich príspevku k plneniu cieľov RIÚS,
- f. môže iniciovať aktualizáciu RIÚS,
- g. schvaľuje aktualizácie RIÚS,
- h. spolupodieľa sa na monitorovaní realizácie RIÚS,
- i. schvaľuje návrhy na realizáciu hodnotenia RIÚS,
- j. schvaľuje hodnotiace správy o dosiahnutom pokroku RIÚS,
- k. vykonáva ďalšie činnosti vyplývajúce pre ňu z tohto Štatútu a rokovacieho poriadku na základe požiadavky RO pre IROP.

Pre účely prijímania rozhodnutí (hlasovania) v Partnerstve pre RIÚS sú sociálno-ekonomickí partneri zaradení do štyroch komôr, z ktorých každá komora má pri váženom hlasovaní štvrtinový hlas (alebo 25% hlasov). Ministerstvá majú právo veta pri hlasovaní o tých častiach RIÚS, ktoré sú vyhradené na implementáciu priamo ministerstvám (Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo kultúry SR). Podobné právo veta má byť aj pre mesto Košice pri hlasovaní o otázkach týkajúcich sa stratégie URM. Zloženie jednotlivých komôr partnerstva pre RIÚS má byť podľa návrhu štatútu nasledovné:

Prvú komoru tvorí jediný člen a to Košický samosprávny kraj, ktorý je posudzovaný ako predstaviteľ socioekonomických partnerov na celom území Košického kraja. KSK by mohol zastupovať delegát určený Zastupiteľstvom KSK, napríklad niektorý z podpredsedov KSK alebo niektorý poslanec KSK. Delegát by mal získať mandát pre svoje hlasovanie v Partnerstve pre RIÚS od Zastupiteľstva KSK, alebo aspoň informovať zastupiteľstvo KSK o svojich hlasovaniach v Partnerstve pre RIÚS.

Druhú komoru tvoria socioekonomickí partneri pre URM, teda delegát za mesto Košice a delegáti obcí tvoriacich s mestom Košice funkčnú mestskú oblasť pre URM (30 obcí z okresu Košice okolie). Presný počet delegátov v tejto komore vyplynie po vytvorení Partnerstva medzi mestom Košice a obcami, kde bude dohodnuté, či každá obec bude vystupovať sama za seba alebo sa v komore nechajú zastúpiť ZMO alebo mikroregionálnymi združeniami, ktorých sú uvedené obce členmi. Mestské časti mesta Košice budú zastúpené delegátom mesta Košice, pretože Partnerstvo mesta a mestských častí je dané Zastupiteľstvom mesta Košice a Radou mesta Košice. V druhej komore by mali byť podľa požiadavky riadiaceho orgánu zastúpené aj ZMO pôsobiace v Košickom kraji.

Tretiu komoru tvoria socioekonomickí partneri zo štátnej správy. Povinné zastúpenie tu má delegát Ministerstva zdravotníctva (reforma zdravotníctva), delegát Ministerstva kultúry (kreatívna ekonomika) a delegát Ústredia práce (deinštitucionalizácia sociálnych zariadení, detské domovy). Ďalej navrhujeme zaradiť delegátov krajského a okresných úradov práce (zamestnanosť a sociálna inklúzia). Tento zoznam môže byť ešte doplnený z úrovne mesta Košice o návrh delegátov štátnej správy, ktorí sa budú podieľať na procesoch súvisiacich s URM.

Štvrtú komoru tvoria socioekonomickí partneri z neverejného sektora. Tu navrhujeme zahrnúť delegátov tých socioekonomických partnerov, s ktorými plánujeme spolupracovať pri riešení piatej prioritnej oblasti RIÚS, zamestnanosť a sociálna inklúzia.

Kreovanie Partnerstva pre RIÚS v zmysle štatútu IROP predpokladáme až po definitívnom odsúhlasení štatútu riadiacim orgánom. Dovtedy však na základe dopytov z regiónu navrhujeme kreovať pracovné skupiny pre jednotlivé komory. Členov týchto pracovných skupín máme delegovaných na základe ich prejavenej záujmu o spoluprácu, či už ako výsledok dvoch konferencií ktoré sme organizovali k problematike IROP alebo prvej Informatívnej správy o činnosti pracovnej skupiny pre RIÚS predloženej na rokovanie Zastupiteľstva vo februári 2014. Zoznam členov týchto pracovných skupín predkladáme v prílohe materiálu pre každú pracovnú komoru osobitne. Tieto pracovné skupiny nemôžu síce nahradiť plnenie úloh Partnerstva pre RIÚS, ale budú sa môcť vyjadrovať k príprave RIÚS, iniciatívne predkladať vlastné návrhy alebo zostavovať zásobníky projektových zámerov pre jednotlivé investičné priority v rámci prioritných oblastí IROP. O konečnej podobe návrhu RIÚS však môže rozhodnúť len Partnerstvo pre RIÚS a odsúhlasenie RIÚS je výlučne v kompetencii Zastupiteľstva KSK. Zároveň kvôli doteraz neodsúhlasenému štatútu Partnerstva pre RIÚS zo strany riadiaceho orgánu nemôžeme garantovať, že všetci členovia pracovných skupín budú aj členmi Partnerstva pre RIÚS.

K dnešnému dňu nemáme k dispozícii zo strany riadiaceho orgánu odsúhlasenú ani záväznú metodiku tvorby RIÚS. Podľa návrhu metodiky pripravujeme niektoré časti dokumentu RIÚS. Ak nám však riadiaci orgán nespresní kritériá výberu projektových zámerov pre jednotlivé prioritné oblasti, nebudeme vedieť návrh dokumentu RIÚS dokončiť. V súčasnosti dokončujeme práce na analytickej časti RIÚS a máme rozpracovanú návrhovú časť RIÚS, ktorú však nebudeme vedieť dokončiť bez niektorých častí, ktoré potrebujeme odsúhlasiť v Partnerstve pre RIÚS. Preto ako kľúčovou úlohou sa javí, aby riadiaci orgán v čo možno najkratšom termíne definitívne odsúhlasil štatút Partnerstva pre RIÚS a následne budeme v krátkom čase kreovať Partnerstvo pre RIÚS KSK.

Záverom pre orientáciu uvádzame prioritné oblasti a investičné priority, ktoré vyplývajú z IROP pre RIÚS KSK s upozornením, že investičné priority pre prioritnú oblasť č.1 a č.4. sa pravdepodobne budú ešte meniť, ako sme už uviedli v texte vyššie:

Globálny cieľ RIÚS

Globálnym cieľom RIÚS je prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.

Prioritná oblasť č.1: Bezpečná a ekologická doprava v Košickom kraji

Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov

Špecifický cieľ č. 1.1.1. Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy

Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových, a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Špecifický cieľ č. 1.2.1. Zabezpečenie udržateľnej formy mobility prostredníctvom zvyšovania atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy

Špecifický cieľ č. 1.2.2. Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb

Prioritná oblasť č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám.

Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Špecifický cieľ č. 2.1.1. Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú (poskytovanú na komunitnej úrovni)

Špecifický cieľ č. 2.1.2. Podporiť prechod poskytovania starostlivosti o deti v detských domovoch na komunitnú starostlivosť (poskytovanú na komunitnej úrovni)

Špecifický cieľ č. 2.1.3. Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom zlepšenia dostupnosti ku kvalitným službám v integrovanej primárnej zdravotnej starostlivosti

Špecifický cieľ č. 2.1.4. Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia produktivity a zlepšenia dostupnosti ku kvalitným zdravotníckym službám

- Investičná priorita č. 2.2:** Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry
- Špecifický cieľ č. 2.2.1. Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl
- Špecifický cieľ č. 2.2.2. Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl
- Špecifický cieľ č. 2.2.3. Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na odbornom výcviku

Prioritná oblasť č. 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

- Investičná priorita č. 3.1:** Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov
- Špecifický cieľ č. 3.1.1. Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom sektore prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií

Prioritná oblasť č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

- Investičná priorita č. 4.1:** Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania
- Špecifický cieľ č. 4.1.1. Zvýšenie energetickej efektívnosti budov na bývanie
- Investičná priorita č. 4.2:** Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek
- Špecifický cieľ č. 4.2.1. Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou
- Špecifický cieľ č. 4.2.2. Zabezpečenie bezproblémového zásobovania obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou a efektívnej likvidácie odpadových vôd bez negatívnych dopadov na životné prostredie
- Investičná priorita č. 4.3:** Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku
- Špecifický cieľ č. 4.3.1. Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmeny klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

Prioritná oblasť č. 5: Zmiernenie rastúcej nezamestnanosti, sociálnej exklúzie a chudoby (nebude financovaná z IROP)

Intervenčná priorita č. 5.1: Zastavenie vytlačania pracovnej sily z trhu práce.

Špecifický cieľ č. 5.1.1 Tvorba nových pracovných miest v IT oblasti.

Špecifický cieľ č. 5.1.2 Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky.

Špecifický cieľ č. 5.1.3 Tvorba nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu.

Špecifický cieľ č. 5.1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu.

Intervenčná priorita č. 5.2: Rozvoj vidieka podporou odbytu domácej poľnohospodárskej produkcie

Špecifický cieľ č. 5.2.1 Podpora vzniku miestnych distribučných a spracovateľských sietí.

Špecifický cieľ č. 5.2.2 Podpora vzniku miestnych produktov v oblasti vidieckeho turizmu. s

Intervenčná priorita č. 5.3: Hľadanie alternatív trhu práce pre nadbytočnú pracovnú silu, ktorú trh práce nepotrebuje.

Špecifický cieľ č. 5.3.1 Teoretické zhodnotenie komunitného spôsobu života ako alternatívy k trhu práce.

Špecifický cieľ č. 5.3.2 Návrh modelu komunitného spôsobu života ako alternatívy k trhu práce.

Špecifický cieľ č. 5.3.3 Pilotné overenie modelu komunitného spôsobu života ako alternatívy k trhu práce.

Prioritná oblasť č. 6: Udržateľný mestský rozvoj funkčnej oblasti Mesta Košice.